

Varsinais-Suomen kehitysnäkymät

Keväällä 2013

JOUKO NIEMINEN | JUHA PUSILA | PETRI PIHLAVISTO

Varsinais-Suomen kehitysnäkymät

Keväällä 2013

JOUKO NIEMINEN

JUHA PUSILA

PETRI PIHLAVISTO

RAPORTEJA 39 | 2013

**VARSINAIS-SUOMEN KEHITYSNÄKYMÄT
KEVÄÄLLÄ 2013**

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Atte Maunula

Kuvat: Atte Maunula

ISBN 978-952-257-776-4 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-776-4

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Lukijalle.....	1
Rakennemuutoksen tilanne Varsinais-Suomen alueella keväällä 2013.....	2
Nuorisotakuu ja työttömyys Varsinais-Suomessa	3
Varsinais-Suomen kehitysnäkymät	6
Varsinais-Suomi.....	7
Turun seutukunta.....	11
Salon seutukunta.....	14
Loimaan seutukunta	16
Vakka-Suomi.....	18
Turunmaan seutukunta	20

Lukijalle

Julkaisun alkuosa koostuu kahdesta ajankohtaiseen teemaan pureutuvasta artikkelista. Petri Pihlavisto analysoi Varsinais-Suomea viime aikoina myllertäneitä rakennemuutoksia ja Juha Pusila analysoi nuorten työttömyyden määrää ja rakennetta vuoden vaihteessa voimaan tulleen nuorisotakuun näkökulmasta.

Julkaisun loppuosan maakunnalliset ja seudulliset kehitysarviot ovat osa TEM:n valtakunnallista Alueelliset kehitysnäkymät –katsausta. Siinä analysoidaan kaikkien maamme seutujen kehitysnäkymiä seuraavan puolen vuoden ja 12 kuukauden aikavälillä elinkeinoelämän, työttömyyden ja osaavan työvoiman saatavuuden näkökulmista.

Valtakunnallinen katsaus on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa:

<http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.phtml?s=37>

Valokuvien ja julkaisun toimitus ja visuaalinen suunnittelu: Atte Maunula

Rakennemuutoksen tilanne Varsinais-Suomen alueella keväällä 2013

Klusterin hajoaminen - Salon seutu

Varsinais-Suomessa teollisuuden arvonlisäysoosuus oli 2000-luvun alussa 32 %, kun se koko maassa oli vain 26 %. Teollisuuden osuutta paisutti erityisesti Nokia-klusteri Salossa, mikä yksin vastasi 40 % Varsinais-Suomen teollisuuden arvonlisäyksestä. Kymmenen vuotta myöhemmin elektroniikkateollisuus oli jo suurelta osin siirtänyt toimintojaan Aasian ja Intian markkinoille siten, että alan osuus teollisuuden arvonlisäyksestä oli tippunut 18 %:iin. Vastaava muutos oli tapahtunut muuallakin maassa, mutta ei yhtä isolla painokertoimella. Muutoksen rajuutta kuvastaa se, että Nokia menetti samaan aikaan älypuhelinien globaalia markkinaosuutta 40 %:n tasolta alle 3 %:n tason.

1. vaihe

Rakennemuutos käynnistyi voimakkaana vuodesta 2009 alkaen, jolloin Nokia supisti kokoonpanotehtaan henkilöstöstä 400 henkilöä, vuokratyövoiman käytöstä 1 000 henkilöä, ja aiemmin varsin laaja alihankintaverkosto katosi lähes kokonaan. Yhteensä nämä muutokset merkitsivät 2 000 työpaikan vähennystä yhden vuoden aikana. Nokia-klusterin alihankintaketju tuotti moninaisia palveluita, kuten piirilevyjen valmistus, ohjelmistosuunnittelu, ohutlevytuotanto, testaus- ja automaatoratkaisut, komponenttivalmistus, laturien valmistus, muovikuorien viimeistely sekä matkapuhelinien testaus- ja huoltopalvelut. Tämän lisäksi alihankinta ulottui mm. käyttöohjeiden painatukseen sekä kiinteistö- ja turvapalveluihin.

2. vaihe

Muutoksen toisessa vaiheessa Nokia alkoi siirtää omaa tuotantoaan lähemmäs Aasian markkinoita ja vuoden 2012 lopussa Salon matkapuhelintehtaan lopulta suljettiin. Jäljelle jäi noin 1 500 tuotekehitys- ja tukipalvelutyöntekijää, joiden osalta uusia yt-neuvotteluja on käynnistetty vuoden 2013 alussa. Viidessä vuodessa klusterista on hävinnyt yli 6 000 työpaikkaa. Nokia-klusterin rooli on Salon seudulla ollut poikkeuksellisen suuri, se on vastannut parhaimmillaan yli 50 %:ia teollisuuden työvoimasta.

Meriteollisuuden haasteet

Erityyppinen rakennemuutos on käynnissä Varsinais-Suomen syklisessä meriteollisuudessa, jonka ydin on jättimäisten risteilijöiden rakentaminen. Vuonna 2011 Suomen meriteollisuudessa oli arviolta 450 yritystä, jotka työllistivät 18 000 henkeä ja tuottivat yli 5 miljardin euron liikevaihdon. Varsinais-Suomen osuus on yritysmäärän osalta noin 50 % ja työntekijöiden sekä liikevaihdon osalta 30 - 40 %. Verkosto koostuu telakkayhtiöistä, systeemi- ja laitetuottajista (ml. kokonaistuottajista), suunnittelutoimistoista sekä ns. volyymituottajista. Ala on erittäin syklinen, heikkoja tilausjaksoja on koettu vuosina 2003 - 2005 ja nyt viimeksi jaksolla 2010 - 2012. Jaksolla 2008 - 2011 telakoiden liikevaihto laski 70 %, kokonaistuottajien 50 % ja suunnittelutoimistojen 20 %.

Muutoslinjoja

Alueen meriteollisuuden painopiste on erityisesti laivanrakennuksen alkupäässä eli laivateknisessä suunnittelussa, metallirakenteiden valmistuksessa ja kokoonpanossa sekä erilaisten laivateknisten koneiden ja laitteiden valmistuksessa. Systeemi- ja laitetuottajat sekä volyymituottajat ovat vähemmän riippuvaisia meriteollisuuden tilauskannasta, ne pystyvät suuntaamaan palveluitaan tarvittaessa myös muuhun teollisuuteen, rakentamiseen ja vientiprojekteihin.

Sopeutumisen aika

Alan kilpailutilanne on pitkään ollut epäterve, telakkayhtiöiden kannattavuus on ollut heikko ja lisää kilpailua on tulossa Aasian uusilta telakoilta. Kannattava liiketoiminta edellyttäisi arvioiden mukaan yhden jättimäisen risteilijän arvoa vastaavaa tilauskantaa joka vuosi, mikä toteutuneen kehityksen valossa tuntuu täysin mahdottomalta. Varsinais-Suomen meriteollisuudella näyttää olevan edessään pitkä sopeutumisen vaihe, jossa yhden päätuotteen (risteilijä) tilalle etsitään erilaisia tuotteiden (arktinen meriteollisuus tai offshore-teollisuus) ja palveluiden (suunnittelu, korjaus ja huolto) joustavia yhdistelmiä.

Nuorisotakuu ja työttömyys Varsinais-Suomessa

Tässä tietoiskussa tarkastellaan nuorten työttömyyden määrää ja rakennetta Varsinais-Suomessa. Tilannetta hahmotellaan sekä alle 25-vuotiaiden ja 25-29-vuotiaiden ryhmissä tuoreimman tiedon pohjalta eli tässä käytetään työnhakijoista tietoja tammikuulta 2013. Väestötiedot koskevat pääosin vuotta 2011. Kuluvan vuoden alussa voimaan tulleen Nuorisotakuun näkökulmasta on koulutuksella väliä ja siksi tarkastelu kohdistuu koulutustaustaan. Yhteiskuntatakuulla edistetään työn tai koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten mahdollisuuksia työllistyä tai saada koulutuspaikka. Takuulla helpotetaan myös ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien nuorten pääsyä koulutukseen.

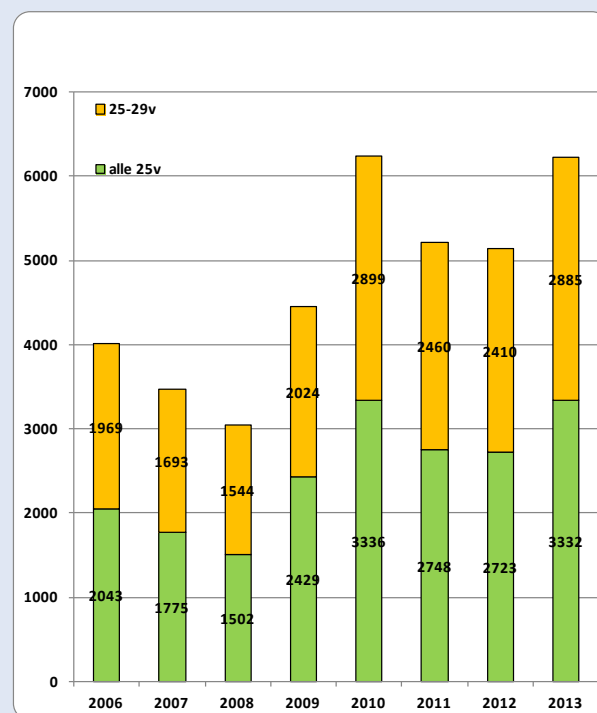
Seuraavassa tarkastellaan vain työnhakijaksi ilmoittautuneita nuoria. Nuorisotakuun kohderyhmään kuuluu muitakin kuin työttömiä työnhakijoita. Näitä on Pekka Myrskylän raporttien mukaan jopa enemmän kuin työttömiä. Vuoden 2011 tietojen perusteella arvioitiin työn ja koulutuksen ulkopuolella olevan Varsinais-Suomessa noin 5 600 nuorta.

Nuorten työttömien määrä

Työllisyystilanteessa muutokset näkyvät ensimmäisenä nuorten kohdalla. Tässä ilmenee nuorten työsuhteiden ja työmarkkina-aseman epävarmuus. Näin tapahtui myös vuoden 2008 suhdannekäänteen kohdalla, kun nuorten työttömyys lähti kasvuun jo keväällä Varsinais-Suomessa. Kasvua kesti kesään 2010 saakka, jolloin nuorten työttömyys kääntyi runsaan vuoden kestäneeseen supistumiseen. Syksystä 2011 alkaen nuorten työttömyys on kuitenkin kasvanut niin Varsinais-Suomessa kuin yleisesti koko maassa. Kuluvan vuoden alussa Varsinais-Suomessa on nuorten

työttömien määrä lähes yhtä suuri kuin vuonna 2010 – suurempi määrä oli edellisen kerran kymmenen vuotta sitten.

Nuorten työttömien määrä Varsinais-Suomessa 2006-2013, tammikuu (työnvälitystilasto)

Maakunnan tasolla tapahtuneen muutoksen pääsuunnat toistuvat seutukunnissa. Käännekohtat kasvuun ja laskuun toki ajoittuvat eri lailla. Viime vuosien taantumasta toipuminen on kesken, sillä vuoden 2013 alussa on kaikissa Varsinais-Suomen seutukunnissa nuoria työttömänä selvästi enemmän kuin taantumaa välittömästi edeltävinä vuosina.

Nuorten työttömien koulutustausta

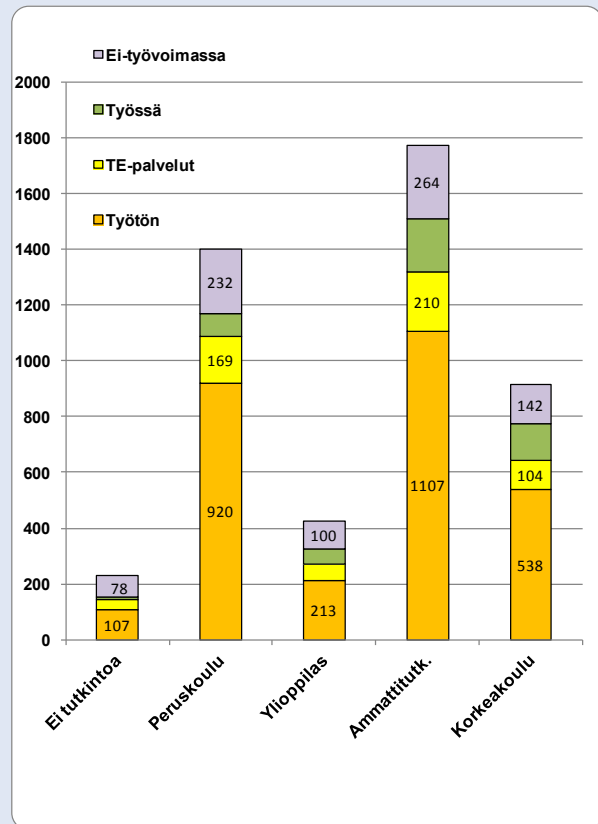
Työelämä on muuttunut 1990-luvun laman jälkeen niin että osaamisvaatimukset ovat kasvaneet. Monesti puhutaan ns.jokamiehen työmarkkinoiden häviämisestä. Tätä kuvastaa esimerkiksi se, että niiden työpaikkojen, joissa työskennellään puhtaasti peruskoulutaustalla, osuus on puolittunut 15 prosenttiin. Varsinais-Suomessa on tässäkin asiassa kehitys kulkenut liki täsmälleen koko maan trendin mukaisesti. Täten puutteellinen koulutustausta vaikeuttaa monesti työllistymistä.

Seuraavassa tarkastellaan varsinaissuomalaisten nuorten työnhakijoiden työmarkkina-asemaa koulutustaustan mukaan. Työttömän aseman lisäksi työnhakija voi olla TE-palveluissa (työllistettynä tai koulutuksessa), työssä avoimilla työmarkkinoilla tai olla työvoiman ulkopuolella (esimerkiksi sairaana).

Pelkän peruskoulun varassa olevia nuoria on työnhakijana 3 000 (alle 25v: 1 600 + 1 400: 25-29v), joista työttömänä 1 900. Vastaavasti lukio koulutustaustaan oli runsas 1 000 työnhakijaa, joista työttömänä yli puolet.

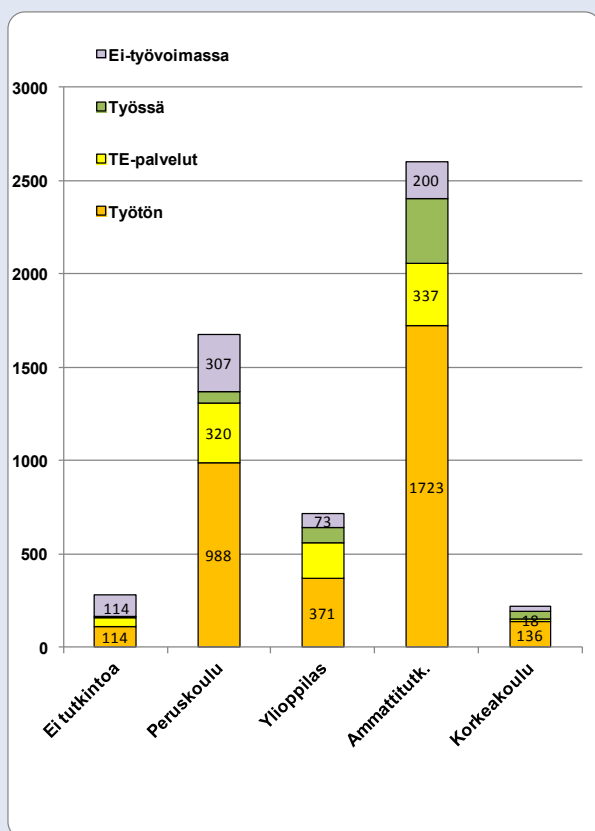
Alle 25-vuotiaiden työnhakijoiden työmarkkina-asema ja koulutustausta, Varsinais-Suomi (tammikuu 2013, työnvälitystilasto)

Nuorten (eli alle 30-vuotiaiden) työnhakijoiden keskuudessa ovat ammatillisen tutkinnon suorittaneet suurin ryhmä: 4 400, joista 2 600 alle 25-vuotiaita. Toiseksi suurin ryhmä ovat vain peruskoulututkinnon suorittaneet, joita on 4 000 ja näistä 1 600 alle 25-vuotiaita. Korkeakoulututkinnon suorittaneita työnhakijoita ei ole alle 25-vuotiaissa paljon, mutta 25-29-vuotiaiden kohdalla ryhmä on kolmanneksi suurin (noin 9 00 henkilöä).

Erityishuomiota edellyttää Ei tutkintoa -ryhmä eli työnhakijan tutkinnosta ei tietoa tai hänellä ei ole (suomalaista) tutkintoa. Tähän ryhmään kuuluu noin 500 henkilöä, joista työttömänä on 200. Suurin osa tähän ryhmään kuuluvista omaa maahanmuuttajataustan ja kokonaisuudessa ryhmä tarvitsee monipuolisia palveluja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

25-29 –vuotiaiden työnhakijoiden työmarkkina-asema ja koulutustausta, Varsinais-Suomi (tammikuu 2013, työnvälitystilasto)

Toinen erityishuomiota edellyttävä ryhmä ovat henkilöt, jotka eivät kuulu työvoimaan. Ryhmään kuuluu noin 1 500 nuorta, joista alle 25-vuotiaita on 700. Jos syynä työvoimasta ulkopuolisuuteen on pitempiaikainen sairaus, niin te-palveluiden valikoimasta ei välttämättä löydy optimaalisia keinoja tilanteeseen.

Nuorisotakuun kohderyhmän laajuus

Nuorisotakuun perusteella työttömälle nuorelle laaditaan työllistymissuunnitelma, jossa sovitaan nuoren palvelutarvetta vastaavan palvelun toteuttamisesta. Suunnitelma on laadittava 3 kuukauden kuluessa työttömyyden alusta. Alle 25-vuotiaista työttömät kuuluvat välittömästi te-toimistojen palvelujen kohderyhmään. Tammikuun lopussa heitä oli Varsinais-Suomessa 3 200 henkilöä. Nuorisotakuun piiriin kuuluvat lisäksi 25-29-vuotiaista vastavalmistuneet, joita oli vastaavasti 300. Näin Varsinais-Suomessa on tällä hetkellä nuorisotakuun piirissä noin 3 500 nuorta työttömyyden perusteella.

Koulutustason nostaminen nuorten keskuudessa on takuun keskeinen tavoite ja erityisesti se koskee ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevia. Koko maassa mainittuun ryhmään kuuluu noin 110 000 20-29 -vuotiaista: mm. tätä ryhmää varten alkaa kuluvana vuonna ns. Nuorten aikuisten osaamisohjelma osana Nuorisotakuun toteutusta. Viime vuosina heitä on ollut Varsinais-Suomessa noin 9 800. Näistä noin 2 000 nuorta on Nuorisotakuun piirissä työttömyyden perusteella.

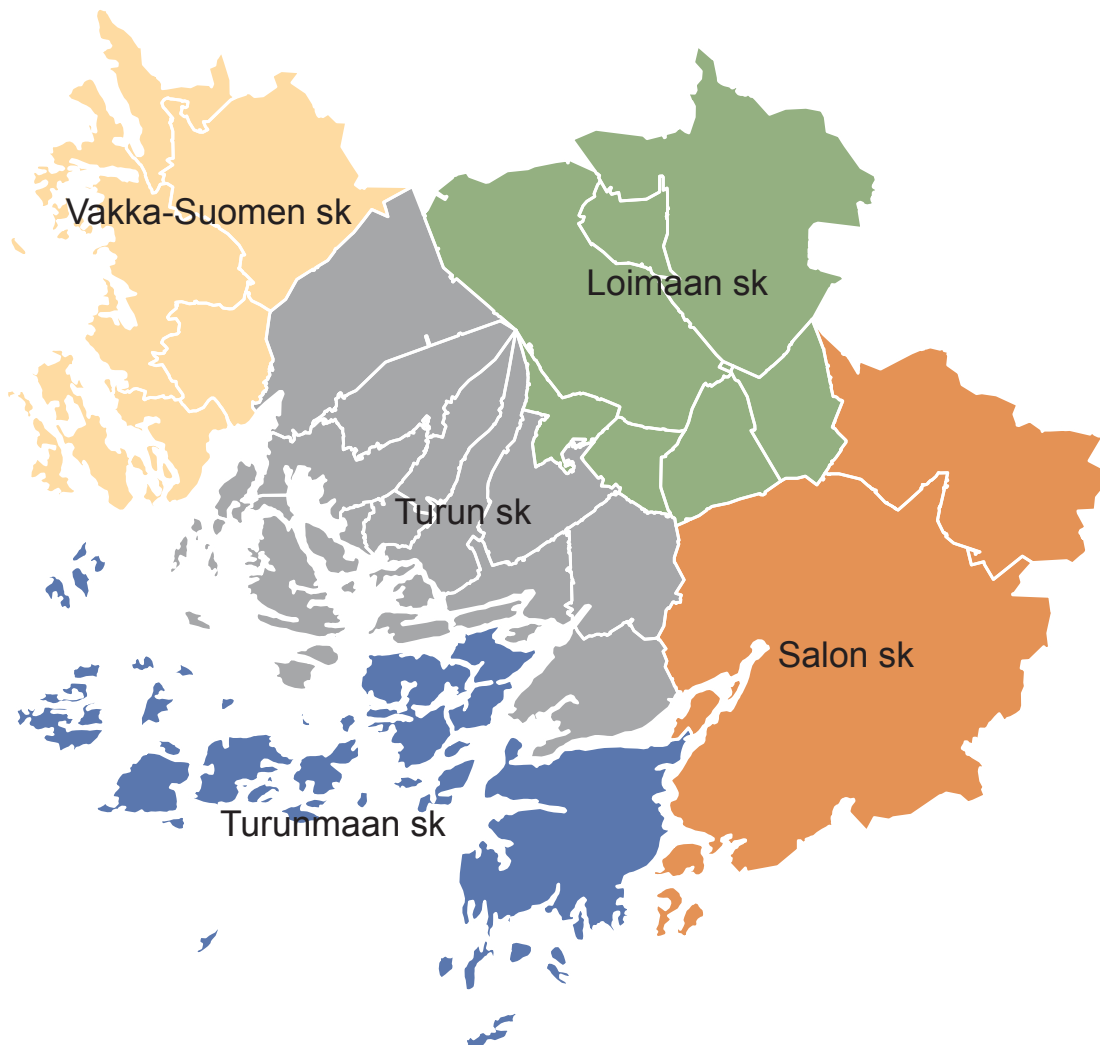
Edellisen nojalla hahmottuu kuva vaativasta tehtävästä: nuorisotakuun piiriin kuuluvien moninaisuudesta ja ryhmän suuruudesta. Näillä näkymin suhdanteilannekaan ei ole otollisin kuluvana vuonna, sillä hitaan talouden kasvun oloissa työmarkkinoiden ”imu” jää heikoksi. Tilanne korostaa toimijoiden yhteistyön merkitystä. Nuorisotakuun toteuttaminen onnistuu parhaiten moniammatillisella yhteistyöllä, jossa kaikki mahdolliset tahot ovat mukana.

Varsinais-Suomen kehitysnäkymät

Varsinais-Suomessa asui vuoden 2012 lopussa 468 881 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 1 664 henkilöllä. Vuonna 2011 Varsinais-Suomessa oli 34 832 toimipaikkaa ja niissä oli henkilöstöä 125 984. Vuoden 2012 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,1 % ja työttömiä työnhakijoita 25 348.

Varsinais-Suomi	NYT	6KK	12KK
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	-	0
Osaavan työvoiman saatavuus	0	0	0

Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (-) paljon heikompi

Varsinais-Suomi

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Varsinais-Suomen vahvuudet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus sekä kaupan ja palveluiden keskittymät. Alueen rooli on merkittävä maatala- ja puutarhataloudessa. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvä. Ammatillisen ja korkeakoulutasoisen koulutuksen tarjonta on varsin monipuolinen ja se on eri seuduilla turvaamassa osaavan työvoiman saatavuutta. Tätä samaa voi merkitä parhaimmillaan myös tasaisen voimakkaasti Turun ja Salon seuduilla kasvanut maahanmuuttajaväestö. Pk-yrityssektori on monilla aloilla hyvin elinvoimainen. Haasteena on teollisten toimialojen rakennemuutoksen hallinta.

Yleinen tunnelma alueella

Suhdannetilanne ja –näkökulmat ovat normaalia heikkomat, sillä teknologiateollisuus ja rakentaminen ovat yhtä aikaa painumassa taantumaan. Matkapuhelinalan supistumisen johdosta tunnelma on edelleen heikko erityisesti Salon seudulla. Meriteollisuutta varjostaneen epävarmuuden hälveneminen huojensi osaltaan Turun seudun lähi-aikojen tunnelmia. Muiden keskeisten toimialojen osalta tilanne ja näkökulmat ovat vakaammalla pohjalla. Tämänkin johdosta muilla seuduilla näkökulmat koetaan myönteisemmiksi kuin Salon ja Turun seuduilla.

Elinkeinoelämän näkökulmat

Suhdannetilanne heikkeni viime vuoden lopulla nopeasti, teollisuuden ja rakentamisen tilaukset vähenivät, mistä johtuen kuluvan vuoden ensimmäisen puoliskon näkökulmat ovat selvästi keskimääräistä heikkomat. Ongelmana nykyisessä matalasuhdanteessa on juuri teollisuuden ja rakentamisen taantumien yhtäaikaisuus, mikä tulee suurella todennäköisyydellä johtamaan työllisyyden heikkenemiseen tulevan kevään ja kesän aikana.

Maanteiden kunnossapito on edellytys kuljetusten toimivuudelle. Rahoituksen rajallisuus ja ylläpidon priorisointi johtaa merkittävimmän tieverkon ulkopuolella nopeus- ja painorajoituksiin sekä huonokuntoisten vähäliikenteisten päällystettyjen teiden selkeään lisääntymiseen. Mikäli raskaiden ajoneuvojen kokonaispaino kasvaa ajoneuvojen massoja ja mittoja koskevan valtioneuvoston asetusten mukaisesti, uhkaa maantieverkon painorajoitusten määrä lisääntyä merkittävästi.

Lounaisrannikon kautta kulkevat ulkomaan-yhteydet ovat elintärkeitä sekä alueen omalle vientiteollisuudelle että koko maan ulkomaankaupalle. Turun ja Porin välinen valtatie 8 osa on tärkein Lounais-Suomen tavaraliikenteen väylä ja merkittävä työmatkaliikenteen väylä. Turun ja Porin välillä ei ole suoraa rautatieyhteyttä ja tien varrella sijaitsee viisi viitisatamaa. Turun sataman maaliikenneyhteydet paranevat sataman päästä vuonna 2013 valmistuvan Turun satamayhteys -hankkeen myötä.

Seuraava suuri kehittämishanke Lounais-Suomessa onkin valtatie 8 Turku - Pori. Hankkeella poistetaan yhteysvälin pahimmat turvallisuus- ja sujuvuuspuutteet. Hankkeen toteutussuunnitelmat ovat valmiina mahdollistaen hankkeen käynnistämisen.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Teknolohiateollisuudessa merkittäviä takaiskuja koettiin Nokian Salon matkapuhelintehtaan sulkeamisen osalta viime vuoden lopulla ja STX Finlandin Turun telakan uusien tilausten rahoitusvaikeuksien osalta kuluvan vuoden alusta alkaen. Laivanrakennuksen tilanne helpottui, kun saatiin varmistus siitä, että Turun telakalla saadaan rakennettua kaksi jo aiemmin tilattu risteilijää. Rakennusalalla uusien kohteiden aloitukset ovat selvästi keskimääräisen tason alapuolella, erityisesti julkisten kohteiden ja vuokra-asuntojen rakentaminen on vähäistä.

Turun seudun muun teollisuuden (lääkkeet, elintarvikkeet, ict) ja palveluiden näkymät ovat huomattavasti teknolohiateollisuutta paremmat. Teknolohiateollisuuden sisällä vain koneiden ja laitteiden valmistus sekä suunnittelupalvelut ovat pysyneet kasvu-uralla vaikeassa suhdannetilanteessa, mistä Loimaan seutu on positiivisin esimerkki. Vakka-Suomen tilanne ja näkymät ovat edelleen maakunnan lupaavimmat käynnissä olevien teollisten investointien, niitä tukevien palveluinvestointien ja autonvalmistuksen parantuneen tilauskannan myötä. Turunmaa on jakautunut kahteen erityyppiseen alueeseen, Paraisiin ja Kemiönsaareen, joista jälkimmäisessä on haastavampi tilanne FNsteelin viimemesäisen konkurssin jäljiltä. Seudun muun teollisuuden ja erityisesti matkailupalveluiden näkymät ovat vakaat.

Teknolohiateollisuuden heikot näkymät alkavalle vuodelle varjostavat Varsinais-Suomen vientiveitoisen talouden näkymiä, alan volyymit ovat kymmeniä prosentteja alle vuoden 2008 tason. Tämän lisäksi matkapuhelinteollisuus ja meriteollisuus käyvät läpi rakennemuutosta. Huomattava osa palveluistakin on sidoksissa tuotantokehitykseen, mistä johtuen suhdanteiden epävarmuus tulee heijastumaan myös palveluiden kysyntään. Yleisesti maakunnan yritysten välillä on nähtävissä suuria eroja tulevaisuuden näkymien suhteen, mitä selittää yritysten riippuvuus yleisistä talouden volyymitekijöistä ja toisaalta omien tuotteiden kilpailukykyisyydestä ja markkinaosuuksista.

Teollisuuden ja palveluiden ohella Varsinais-Suomi jatkaa alkutuotannon osalta merkittävänä ja monipuolisen maatalouden alueena; tukijalkoina vilja, kananmuna, sika, puutarhatalous, mutta myös nautakarjatalous. Lammastalouden jo jonkin aikaa virinnyt nousukiito jatkuu. Luomumaidontuotanto kiinnostaa keskimääräistä useampaa Varsinais-Suomen maitotilaa. Luomu- ja lähiruoka ovat tällä hetkellä nivoutuneet tiukasti yhteen ja näillä on nostetta ruokamarkkinoilla. Uusiutuva energia on lyömässä itseään läpi myös viljankuivaukseen viime syksyn erittäin korkeiden kuivatuskustannusten herättämänä. Investointihankkeita tähän liittyen tullaan toteuttamaan jo tänä vuonna melko runsaasti.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Vuosi 2012 osoittautui työllisyyskehityksessä käännevuodeksi. Kun kesään saakka työttömyys supistui, oli kesästä alkaen vallalla työttömyyden kiihtyvä kasvu. Työllisten määrä väheni Varsinais-Suomessa syksyyn 2010 saakka ja senkin jälkeen kasvu on ollut marginaalista. Voidaan sanoa että taantumasta ehdittiin lähes toipua, mutta työpaikkoja on 15 000 vähemmän kuin vuonna 2008. Tämä merkitsee lähes 7% :n menetystä kun koko maassa vastaava menetys oli 3,5%. Vuodesta 2011 alkaen työllisten määrä on hieman kasvanut, mutta kasvu on ollut lähinnä yli 65-vuotiaiden työllisyyden kasvua. Teollisuuden työpaikkoihin on menetyksistä kohdistunut yli puolet. Taantumasta kuluessa Varsinais-Suomessa vähenivät teolliset työpaikat viidenneksellä ja supistuminen jatkuu edelleen. Teollisuuden työpaikkojen menetyksestä merkittävä osuus perustuu selvästi alueen meriteollisuuden tilanteeseen ja matkapuhelintuotannon asteittaiseen alasaajoon, mutta myös laajemmin metalli- ja elektroniikkateollisuuden rakennemuutokseen.

Työttömien määrä kääntyi maakunnassa laskuun syyskuussa 2010. Seuduista viimeisenä käänne laskuun tapahtui Turun seudulla vuoden lopulla. Vientitaantumasta seuduista ripeimmin toipuivat työllisyyden suhteen Loimaa ja Vakka-Suomi. Vuoden 2012 aikana maakunnassa tilanne on yleisesti heikentynyt. Kun edellisvuonna Turunmaalla näkymät muuttuivat paremmiksi, vaikeutui tilanne vuonna 2012 nopeasti ja tilanne alkoi eriy-

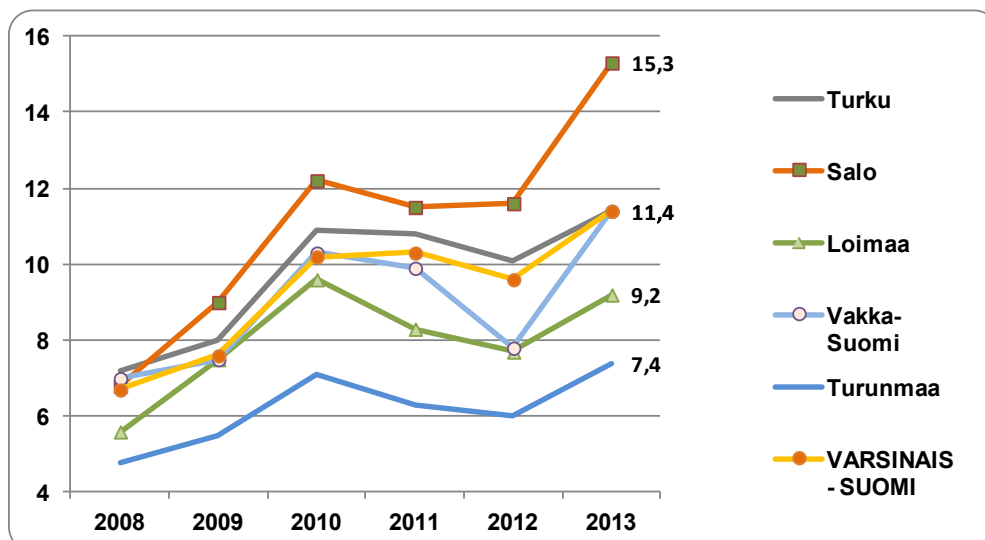
tyä seudun sisällä. Syynä Kemiönsaaren suurimman työnantajan konkurssi kesäkuussa, minkä johdosta työttömyys tuplaantui kunnassa samalla kun Paraisilla työttömyyden kasvu oli maltillista. Työttömyys on kasvussa Turun seudulla, mutta Salon seudulla työttömyyden kasvu oli maan kyseenalaista kärkiluokkaa.

Työttömyysaste Varsinais-Suomessa ylitti syksyllä 2010 ensi kertaa yli 30 vuoteen koko maan vastaavan. Eikä tilanne ole tästä muuttunut lukuun ottamatta muutaman kuukauden kautta menneen vuoden aikana.

Kesään 2011 saakka oli Varsinais-Suomen seuduille yhteistä verrattain vaikean nuorten työttömyystilanteen asteittainen helpottuminen. Sen jälkeen nuorten työttömyys kääntyi kasvuun Salon ja pian myös Turun seudulla. Syyskaudella 2012 nuorten työttömyys kääntyi kasvuun myös Loimaan ja Vakka-Suomen seuduilla – vain Turunmaa näyttää välttyneen käänneeltä. Nuoria on jälleen työttömänä lähes yhtä paljon kuin pahimpina aikoina vuonna 2010. Ongelmana rinnalle on noussut pitkäaikaistyöttömyys ja sen myötä rakennetyöttömyys, jotka ovat viime kuukausina olleet kasvussa.

Epävarmojen kansainvälisen suhdanteiden myötä työllisten määrän kasvu hiipui vuonna 2012 myös Varsinais-Suomessa. Näillä näkyminen työttömyyden kasvu uhkaa jatkaa ainakin kesään saakka. Nykyisten näkymien oloissa nuorten yhteiskuntatakuun toteuttaminen on hyvin haasteellista. Uhkana on myös maahanmuuttajien työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvun jatkuminen talouden hitaan kasvun oloissa.

Työttömyysaste Varsinais-Suomen seuduilla 2008-2013, tammikuu

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Taantuma näyttäytyi Varsinais-Suomessa mm. uusien avointen työpaikkojen määrän vähenemisenä, jota kesti yhtäjaksoisesti 21 kuukautta. Vuoden 2009 pohjalukemista kysyntä nousi vuonna 2011 lähelle 2008 tasoa, vaikka talouden tunnusluvut olivat aivan erilaiset. Vuonna 2012 kysyntä supistui erityisesti vuoden lopulla, mutta tähän saakka kysyntä on pysynyt lähellä normaalia tasoa eri ammattiryhmissä. Kysyntä supistui alkuun palveluissa, mutta syksyllä imun heikkeneminen laajeni voimalla teollisuuteen ja rakennusallalle. On vielä todettava että työvoiman kysyntä Varsinais-Suomessa on kasvanut parin viime vuoden aikana selvästi enemmän kuin suhdannetilanne edellyttää. Tämä saattaa viitata siihen, että eläkkeelle siirtyvien ikäluokkien suuruus on alkanut näkyä konkreettisesti työmarkkinoiden toiminnassa.

Monilla aloilla on yhtä aikaa sekä pulaa osavasta työvoimasta että työttömyyttä, esim. rakennusallalla. Työvoimakapeikkoja arvioidaan syntyvän seuraavan 6 kk aikana yleisesti sosiaali- ja terveydenhoidon aloilla, ja lisäksi yksittäisissä ammateissa kuten metallialan erityisammateissa, ravintolalalla, opetusallalla, taloushallinnossa sekä maa- ja puutarhataloudessa.

Turun seutukunta

Turku, Raisio, Lieto, Paimio, Nousiainen Mynämäki, Sauvo, Masku, Naantali, Kaarina, Rusko

Turun seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 313 992 henkilöä, Vuoden aikana kasvua oli 2 334 henkilöä. Vuonna 2011 seutukunnassa oli 20 351 toimipaikkaa. Vuoden 2012 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,1 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 17 072.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

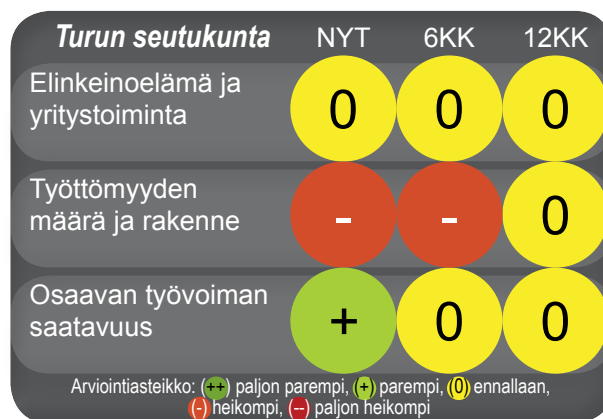
Turun seudun vahvuudet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus (meriteollisuus, muu teknologiateollisuus, lääkkeiden ja diagnostisten tuotteiden sekä elintarvikkeiden valmistus), kaupan ja palveluiden keskittymät. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvä. Ammatillisen ja korkeakoulutasoisen koulutuksen tarjonta on alueellinen vetovoimatekijä, joka on turvaamassa monipuolisesti osaavan työvoiman saatavuutta. Tätä samaa voi merkitä parhaimmillaan myös tasaisen voimakkaasti kasvanut maahanmuuttajaväestö. Haasteena on teollisten toimialojen rakennemuutoksen hallinta.

Yleinen tunnelma alueella

Suhdanneltilanne ja –näkömöt ovat hieman normaalia heikommat, sillä teknologiateollisuus ja rakentaminen ovat yhtä aikaa painumassa taantumaa. Laivanrakennuksen tilanne tosin helpottui kun saatiin varmuus kahden risteilijän rakentamisesta. Tämä tasapainottaa osaltaan muun teknologiateollisuuden heikkoa suhdannetta. Muiden keskeisten toimialojen osalta tilanne ja näkömöt ovat vakaammalla pohjalla.

Elinkeinoelämän näkömöt

Turun seutu säästyi viime vuonna suuremmilta yt-kierroksilta ja esim. telakan saamat mittavat tilaukset lisäsivät odotuksia tulevasta kehityksestä. Tulevaisuuden näkömiin tuli positiivista virettä, kun

pitkän epävarmuuden jälkeen saatiin varmistus sille, että tilatut TUI-risteilijät saadaan rakennettua Turussa. Meriteollisuuden kerrannaisvaikutukset ovat alueella huomattavat, mitä haastava suhdannetilanne edelleen korostaa. Suhdannenäkymät ovat kokonaisuudessaan kuitenkin normaalia heikommat teknologiateollisuuden ja rakentamisen kasvun pysähtymisen ja kuluttajien ostovoiman heikentymisen vuoksi.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkömöt

Laivanrakennuksen tilanne oli hyvin haastava vuoden 2013 alussa kun Suomen meriteollisuus menetti viime vuoden lopulla Genesis-sarjan loistoristeilijätilauksen Ranskaan. Tämän jälkeen nousi epävarmuutta siitä, voidaanko Turussa rakentaa loppuun TUI-varustamon aiemmin tilaamat kaksi risteilijää. Helpotusta tilanteeseen saatiin helmikuun lopulla, kun sopu eri osapuolten kanssa syntyi. Risteilijät työllistävät arviolta 12 000 htv:tta vuosina 2013–2015, ja joista kotimaisuusasteen on arvioitu olevan 80 %. Varsinais-Suomen alueella on arvioiden mukaan noin 250 meriteollisuuden alihankintayritystä, joiden lisäksi telakan vaikutukset ulottuvat myös 200 muuhun alihankkijaan, jotka sijaitsevat pääosin Uudenmaan, Satakunnan ja Hämeen alueella.

Muussa teknologiateollisuudessa suhdannetilanne on koko maata vastaava, tilaukset vähenivät viime vuoden lopulla nopeasti, mistä johtuen tulevien kuukausien liikevaihto jää jälkeä (n. 5 %) edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Koneiden ja laitteiden valmistus on toimialana selviytynyt parhaiten haastavasta suhdannetilanteesta, samoin kuin alueen tietotekniset sekä suunnittelu- ja konsultointipalvelut. Toisaalta metallituotepalveluiden tilanne ja näkömöt ovat selvästi heikommat.

Alueen rakennusalan näkymät ovat selvästi heikkenemässä lupien ja aloitusten perusteella erityisesti vuokra-asuntotuotannon ja julkisen rakentamisen osalta. Asuntotuotanto on jäämässä lamavuoden 2009 tasolle niin pientalojen kuin kerrostaloasuntojenkin osalta. Korjausrakentamisessa on paljon patoutunutta tarvetta, koska taloyhtiöt eivät käynnistä korjausurakoita, aloitusten käynnistymisessä on tällä hetkellä korkea kynnyks. Liike- ja toimistorakentamisen osalta tilanne on hieman parempi. Samaan aikaan rakennusalalla on pula osaavasta työvoimasta monen ammatin osalta.

Muussa teollisuudessa erityisesti lääke- ja diagnostiikkateollisuus menestyy omilla vahvoilla tuotteillaan. Lääketuotantoon on investoitu alueella säännöllisesti ja uutta henkilöstöä rekrytoitu viimeisen vuoden aikana noin 100 henkeä. Alueella on myös lukuisia biotekniikkayrityksiä, jotka toimivat lääkekehityksen, bioteknisten palveluiden ja materiaalikehityksen osa-alueilla. Näistä parhaiten viime vuosina ovat menestyneet testaus- ja tutkimuspalveluihin erikoistuneet yritykset. Vakaata kehitystä on odotettavissa alueen elintarvikkeita ja sähkölaitteita valmistavassa teollisuudessa. Yleisesti voidaan todeta, että näkymät vaihtelevat yritysten välillä huomattavasti eri tekijöistä johtuen. Parhaimmat näkymät ovat yrityksillä, joiden vientiriippuvuus EU-alueesta on pieni.

Kaupan alan ja palveluiden tilanne ja näkymät ovat koko maan tasolla eli suhdanteiden arvioidaan olevan tavanomaista huonompi. Odotukset lähikuukausien kehityksestä ovat lievästi heikkenevät ja työllisyyden odotetaan laskevan hieman. Myös palveluiden alalla tilanne vaihtelee yritysten välillä. Heikkenevä ostovoima tulee vaikuttamaan kaupan ja palveluiden kysyntään tänä vuonna.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyystilanne on työttömyyden kehityksen valossa jäänyt Turun seudulla Varsinais-Suomen keskimääräistä heikommaksi. Taantumien alettua tapahtui voimakas käänne Turun seudulla vasta kesällä 2009, mutta vastaavasti huonompi kausi muodostui pitemmäksi kuin muualla Varsinais-Suomessa ja koko maassa. Tuloksena tästä kolme vuotta kestäneestä tilanteesta työttömyysaste on nykyisellään Turun seudulla 11,1 %, joka on 3,4 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuoden 2008 lopussa, kun koko maassa vastaava tason korotus on 1,8 prosenttiyksikköä.

Työttömyys kasvoi Turun seudulla vuoden 2010 lopulle eli pitempään kuin muissa maakunnallisissa keskuksissa. Työttömyyden kehitystrendit pysyivät samantyyppisinä vuoden 2011 lopulle saakka kun työttömyyden eri lohkojen kuten nuorten työttömyyden kohdalla aleneminen oli hitaampaa kuin muualla maassa. Käänne tapahtui keväällä 2012 kun nuorten työttömien ja työttömien määrät kääntyivät kasvuun. Pitkäaikaistyöttömien määrä pysyi kuitenkin vuoden 2012 ajan samalla noin 3 000 henkilön tasolla.

Työttömyyden supistuminen oli Turun seudulla ennen muuta miesten ja metallialan työttömyyden vähenemistä. Vuoden 2012 aikana syksyyn saakka se oli lisäksi lomautettujen määrän vähenemistä – työttömien työnhakijoiden määrä ei vähentynyt. Syyskaudella alkoivat sekä lomautettujen että työttömien määrät kiihtyä kasvaa.

Alkanut vuosi tulee olemaan haasteellinen työllisyyden suhteen Turun seudulla. STX:n Turun telakan tilanne joko korostaa yleisten suhdanteiden

mukanaan tuomaa harmautta tai se voi toimia vastavoimana tälle harmaudelle tuomalla lisää työmahdollisuuksia seudulle. Arviot tulevasta kehityksestä perustuvat olettamukselle että telakalle löydetään toimivat ratkaisut TUI-alusten valmistukselle. Kun näin käy työttömyyden kasvu lievenee ja mahdollisesti kääntyy laskuun kesän jälkeen. Nuorten työttömyyden kasvun taittaminen pysyy joka tapauksessa haasteena ja pitkäaikaistyöttömyyskin uhkaa kääntyä kasvuun lähikuukausina. Työllisyystilanne kohenee nykyisestä vain meriteollisuuden ja kansainvälisten suhdanteiden avulla.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Syksyn 2008 jälkeisenä vuonna Turun seudulla avointen paikkojen määrä vähentyi kolmanneksella ja muutenkin muutos seurasi läheisesti koko Varsinais-Suomen trendejä. Voimakkaasti aiemmin kasvaneet metalliteollisuus ja rakentaminen muuttivat aloiksi joilla työvoiman kysynnän hiipuminen oli voimakkainta.

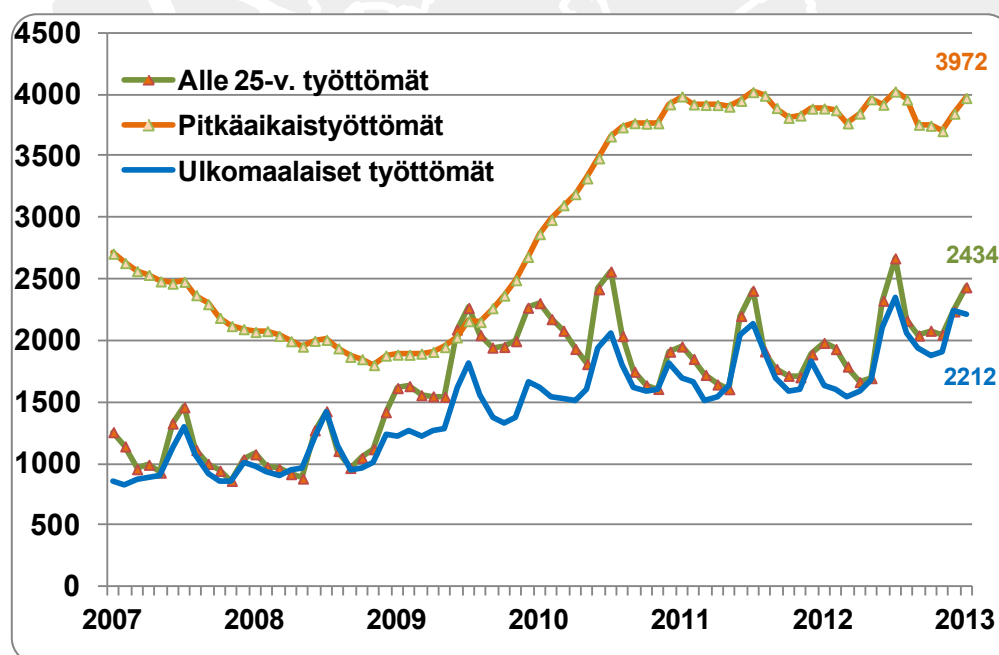
Uusien avointen työpaikkojen määrä Turun seudulla kääntyi kasvuun jo vuoden 2010 alkukuukausina.. Myönteinen kehitys jatkui vuoden 2012

kesään saakka niin että työttöisyyksiä oli tarjolla lähes vuoden 2008 tapaan. Työvoiman kysyntä vaimentui selvästi (15 %) Turun seudulla syyskuudella 2012, mutta kuitenkin lievemmin kuin muissa seutukunnissa maakunnan alueella. Palveluissa kysyntä on lähes vuoden 2008 tasolla, mutta metalli- ja muussa teollisuudessa, kuljetuksissa sekä rakentamisessa kysyntä on selvästi alemmalla tasolla kuin taantumaa edeltävänä aikana.

Viime kuukausina kysyntä on vähentynyt erityisesti teollisuudessa ja rakentamisessa. Palveluissa kysyntä on supistunut edellä mainittuja aloja lievemmin. Selvintä lasku on ollut hotelli-ravintolalalla. Lievintä supistuminen on ollut kaupan alalla, siivoustehtävissä ja hoitoalalla. Työvoiman kysyntä supistuneen vuoden 2013 ajan pysyen kuitenkin lähellä nykyistä tasoa.

Monilla aloilla on yhtä aikaa sekä pulaa osaavasta työvoimasta että työttömyyttä, esim. rakennusalalla. Työvoimakapeikkoja arvioidaan syntyvän seuraavan 6 kk aikana yleisesti sosiaali- ja terveydenhoidon aloilla, ja lisäksi yksittäisissä ammattiteollisuudessa ravintola-alalla, opetusalailla, taloushallinnossa sekä maa- ja puutarhataloudessa.

Turun seutu: Työttömien määrä syrjäytymisuhan ryhmissä 2007-2013

Salon seutukunta

Somero, Salo

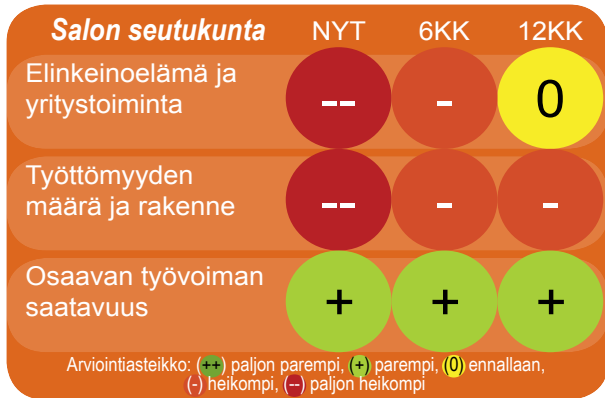
Salon seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 64 069 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 482 henkilöllä. Vuonna 2011 seutukunnassa oli 5 433 toimipaikkaa. Vuoden 2012 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 15,6 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 4 709.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Merkittävimpänä haasteena on houkutella ja kehittää uutta korvaavaa yritystoimintaa Nokian ja siihen kytköksissä olevan hiipuvan liiketoiminnan tilalle. Lisäksi vapautuneen työvoiman uudelleen sijoittuminen alueen yrityksiin muodostaa haasteen.

Yleinen tunnelma alueella

Vaikka Nokia on ilmoittanut jälleen uusista yt-neuvotte- luista koskien tietohallintoa, on alueella virinnyt positiivista virettä yritysten keskuudessa. Yrityksiä on kiinnostanut kv-kaupan, esim. vientirenkaiden, mahdollisuudet. Vientirenkaita on syntynyt mm. Lähi-idän ja Venäjän kauppaan. Yritykset ovat niin ikään kiinnostuneita kehittämisavus- tuksista ja investointiavustuksista sekä Finnveran suh- dannelainoista. Lisäksi yrityksiä perustetaan enemmän kuin lakkautetaan. Toisaalta entinen muuttovoihtoalue on muuttumassa muuttotappioalueeksi, erityisesti nuorten poismuuton vuoksi, mikä muodostaa merkittävän haas- teen tuleville vuosille.

Elinkeinoelämän näkymät

Nokian tilanne synkistää alueen yleiskuvaa, vaikka positiivistakin kehitystä tapahtuu, se vain tapahtuu paljon pienemmässä mittakaavassa. Nokien tietohallinnon uudet yt-neuvottelut koskevat Salossa 530 henkilöä. Globaalisti vähennystarpeeksi on ilmoitettu 300 henkeä. Ratkaisuja haetaan myös ulkoistusten kautta, joiden yhteydessä on mainittu kaksi intialaista yritystä, joista toinen (HCL) saattaa käynnistää toimintansa Salossa.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Nokia on jälleen käynnistänyt yt-neuvottelut, jotka koskevat tällä kertaa korkeasti koulutettuja tietohallintotyöntekijöitä. Kyse on henkilöstön vähennyksistä ja toimintojen ulkoistuksista. Muilla toimialoilla kehitys on vakaampaa, esim. Salossa toimiva Marine Alutech on saanut merivoimilta 12 maihinnousuveneiden tilauksen, joka toimitetaan 2014-2016 aikana. Tilauksen työllistävä vaikutus on noin 150 henkilötyövuotta. Salolainen Arvo Piironen Oy valmistaa 12 000 istuinta Sotshin talviolympialaisiin vuoden 2013 aikana. Salolainen led-valaisimia valmistava Easy Led on tehnyt merkittävän kaupan Lähi-itään. Kauppa käsittää katu-, alue-, teollisuus-, toimisto- ja yleisvalaistusjärjestelmiä. Orion tuo Saloon Nokian tehtaan tiloihin logistiikkakeskukseen, johon tulee työpaikkoja noin 100. Osa työpaikoista siirtyy Turusta ja Espoosta ja uusia työpaikkoja syntyy noin 60. Talking People niminen puhelinmyyntiyritys perustaa toimipisteen Saloon, johon syntyy 100 uutta työpaikkaa. Rekrytoinnit ovat jo käynnissä. Eristemateriaaleja valmistava Finnfoam Oy on saamassa valmiiksi tuotantotilojen laajennuksen, minkä seurauksena tuotantokapasiteetti kasvaa huomattavasti ja uutta työvoimaa lisätään tänä vuonna noin 10 henkeä.

Osa yrityksistä on rekrytoinut uutta työvoimaa, esim. Led-valaistukseen erikoistunut Hella Lighting ja saman toimialan yritys Ledil. Julkisella puolella sosiaali- ja terveystoimi on rekrytoinut lisää alan työvoimaa, lähinnä sairaanhoitajia. Halikon Prisman laajennus on valmistunut ja 50 uutta työntekijää rekrytoidaan.

Uusia yrityksiä perustetaan alueelle, esim. Soludigital (Share Point –akatemia), Microconsult ja Hetihuolto. Yritykset myös ottavat yhteyttä Salon seudulle sijoittumismielessä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Syksyn 2008 käänteen vaikutusta korosti Salon seudulla käynnissä ollut rakennemuutos: työttömyyden kasvu Salossa oli selvästi voimakkaampaa kuin muualla Varsinais-Suomessa. Tämä trendi vahvistui vuonna 2012 matkapuhelinten tuotannon alasajon myötä kun työttömien määrä kasvoi vuodessa 40 %. Nuorten kohdalla vaikein oli tilanne vuoden 2009 aikana, sillä pahimmillaan nuorten työttömyys lähes kolminkertaistui vuotta aiempaan verrattuna. Nuorten työttömyys kääntyi kuitenkin ensimmäisenä laskuun juuri Salon seudulla, mutta supistumista kesti vain vuoden päivät ja nuorten työttömyys on kasvanut seudulla pian kaksi vuotta. Yleisesti työttömyyden kehitys seudulla on seurannut tätä muuta maakuntaa selvästi heikompaa kehityslinjaa. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut kiihtyvää tahtia syksystä 2011 alkaen.

Nykyisellään Salon seudulla työttömyysaste on maakunnan korkein eli 15,6 %, joka on 7,4 % -yksikköä korkeampi kuin vuoden 2008 lopussa. Salossa työttömyysaste kasvoi vuoden 2012 aikana enemmän kuin missään muussa kunnassa Suomessa – lisäys oli 4,7 % -yksikköä. Eli yhteenvedon voitaneen sanoa, että työ rakennemuutoksen hoitamiseksi on vasta alkutaipaleella.

Salossa erityispiirteenä on mainittava, että matkapuhelintuotannosta irtisanomiset ovat painottuneet suoritavan tason työntekijöihin toisin kuin muualla Suomessa. Tämä heijastuu työttömyyden rakenteessa niin että vailla ammatillista koulutusta olevien osuus on entisestään kasvanut. Ammatillisen tutkinnon suorittaneidenkin kohdalla suoritettu tutkinto on useimmiten eri alalta kuin miltä

työkokemusta on kertynyt. Maahanmuuttajataustaisten työttömyys on myös kasvava haaste Salossa sillä ryhmä on määrältään vastaava kuin nuorten työttömien joukko.

Työllisyystilanteen kehitys on ollut viime vuodet Salossa haasteellisempaa kuin yleensä maakunnassa. Vuoden 2011 aikana lievä positiivinen vire heikentyi ja lisää takaiskuja koettiin vuoden 2012 aikana. Epävarma tilanne korostanee yritysten varovaisuutta uuden henkilöstön palkkaamisessa, mikä osaltaan vaikuttaa siihen että työllisyystilanne seudulla vaikeutuu edelleen vaikka myönteistäkin kehitystä tapahtuu.

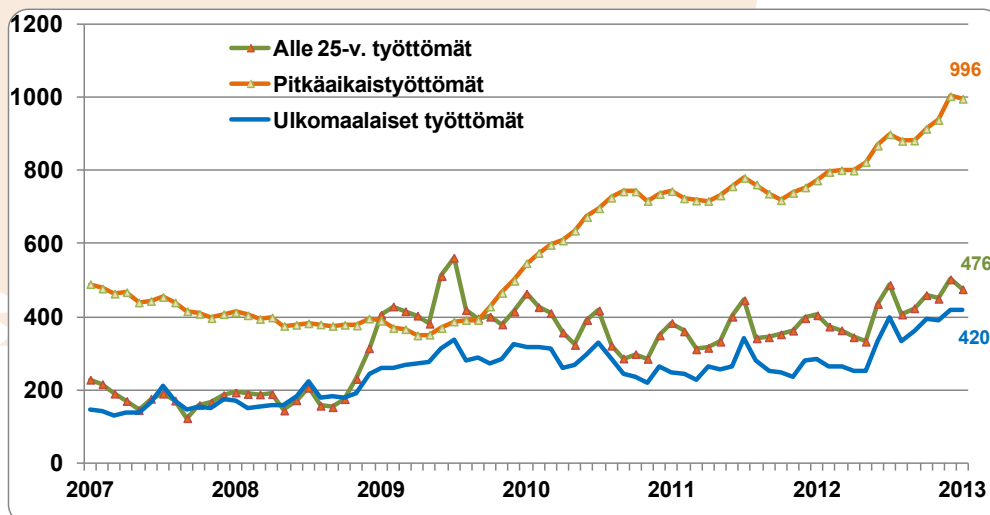
Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Työvoiman kysynnän valossa Salon seudun matkapuhelinten tuotannon ulkopuolinen yrityskehitys on kohtalaisesti toipunut syksyn 2008 jälkeisestä taantumasta. Erityisesti palveluissa (kauppa ja hoitoala), mutta myös metalliteollisuudessa ja kuljetuksissa kysyntä on saavuttanut taantumaa edeltäneen tason.

Avointen työpaikkojen määrä kääntyi 2010 alussa kasvuun niin että työtilaisuuksia oli vuoden aikana tarjolla neljännes enemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2011 aikana kasvutahti kiihtyi niin että kysyntä koheni vielä yli kolmanneksella edellisestä vuodesta. Työvoiman kysyntä vähentyi yleisesti vuoden 2012 aikana. Kysyntä tuskin kasvaa lähikuukausina ja kansainvälisistä suhdanteista tarvitaan vetoapua tilanteen kohenemiseksi vuoden 2013 aikana.

Salossa, kuten muilla seuduilla, työvoimapolua ennakoidaan syntyvän sosiaali- ja terveysalalla ja jonkin verran koulutusalan tehtävissä. Mutta on selvästi nähtävissä, että pula-ammattajeja on muita seutuja vähemmän, ts. vapaata työvoimaa on runsaasti tarjolla.

Salon seutu: Työttömien määrä syrjäytymisuhan ryhmissä 2007-2013

Loimaan seutukunta

Oripää, Aura, Tarvasjoki, Koski Tl,
Marttila, Loimaa, Pöytyä

Loimaan seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 37 134 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 32 henkilöllä. Vuonna 2011 seutukunnassa oli 4 054 toimipaikkaa. Vuoden 2012 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 8,6 %, ja työttömiä työnhakijoita oli 1 471.

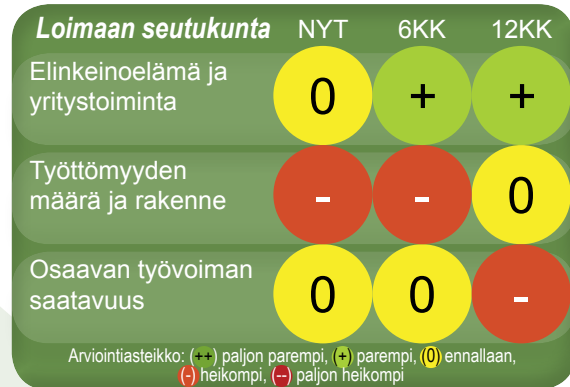
Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Vahvuutena on pk-valtainen, vahvasti omiin tuotteisiin ja tuotekehitykseen tukeutuva yritys-kanta. Loimaan seudun kärkitoimialat ovat kone- ja metalliteollisuus, mekaaninen puutuoteteollisuus, rakennusmateriaaliteollisuus sekä elintarviketeollisuus. Seudulle on ominaista myös viljanviljely sekä perinteisen maatalouden rinnalle kehittynyt lähiruokatuotantoon ja maaseutumatkailuun erikoistunut yritysryvä. Myös kaupan alan merkitys on kasvanut viime aikoina.

Suhdanteet ja rakennemuutokset koettelevat seutua keskimääräistä vähemmän, mutta tilanne on heikentynyt viime aikoina mm. elintarvike- ja rakennusmateriaalien tuotannossa.

Yleinen tunnelma alueella

Keskeisten toimialojen osalta tilanne on edelleen vakaa, vaikka Leafin makeistehdas on juuri lopettamassa toimintaansa Auran tehtaalla, jossa oli noin 140 työntekijää. Yksittäisenä muutoksena Leafin tuotannon alasajo on suurin negatiivinen uutinen seudulla vuosiin, mikä osoittaa tarkastelun mittakaavan. Tunnelma alueella on, että yrityksissä menee edelleen kohtuullisesti huonosta suhdanteesta huolimatta. Mainittavaa kasvua ei ole, mutta kärkiyritykset pitävät henkilöstöstään kiinni tai jopa rekrytoivat hieman lisää.

Elinkeinoelämän näkymät

Seudulla on jonkin verran enemmän lomautuksia käynnissä kuin viime syksynä. Lomautukset ovat pääosin muilla toimialoilla kuin kone- ja metalliteollisuus, mm. kaupan alalla, palveluissa ja rakennusmateriaalien toimialalla. Osassa yrityksiä lomautuksia on myös purettu parantuneen työtilanteen vuoksi. Investointeja on myös suunnitteilla ja odottamassa sopivaa toteuttamisajankohtaa.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Henkilöstöä on lisätty erikoiskoneiden ja laitteiden toimialalla, mm. henkilönostimien, viljankäsittelylaitteiden osalta. Normaali tai hyvä tilanne on mm. kiinteistöhuoltolaitteiden, perävaunujen, hitsausautomaattoratkaisujen, hydraulikkajärjestelmien ja lämpökattiloiden valmistuksessa. Elintarviketeollisuuden tilanne on vakaa, vaikka Leafin Auran tehdas lopettaa tuotantonsa näinä viikkoina. Sahateollisuuden tilanne on myös hyvä, mutta ikkunoiden ja veneiden valmistuksessa tilanne on kiireämpi, osin suhdanteesta johtuen, ja lomautuksia on jouduttu ottamaan käyttöön. Seudun kirjapainoalalla ja kiviteollisuudessa on yksittäisiä pienempiä yritysratkaisuja, joiden seurauksena ko. alojen työllisyys heikkenee. Yksityinen hoivapalveluyritys on investoimassa seudulla liiketoimintaan, johon aukeaa noin 30 hoitoalan työpaikkaa.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Loimaan seudulla globaali talouskriisi heijastui välittömästi työllisyystilanteeseen. Toisaalta työttömyyden kasvukin päättyi seudulla vuoden 2010 alussa, ensimmäisenä Varsinais-Suomessa. Samaan aikaan nuortenkin työttömyys alkoi alueella vähetä ja se kuten – työttömyys yleensä – vähentyi kesään 2012 saakka. Tapahtuneen käänteen myötä seudulla työttömyys yleensä, nuorten työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys kääntyivät kasvuun. Kasvuvauhti on kuitenkin ollut Loimaalla näissä oloissa verrattain maltillista. Nykyinen työttömyysaste (8,6 %) on yhä 2,1 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2008 lopussa, mikä lisä vastaa koko maan tilannetta.

Vuoden 2012 aikana seutujen väliset työttömyyden kehityserot kaventuivat Varsinais-Suomessa. Loimaan kohdalla se on merkinnyt työttömyyden alenemisen loppumista ja käännettä kasvu-uralle, jolla ovat muutkin seudut. Loimaan suhteellisen positiivinen asema on kuitenkin säilynyt. Nykynäkymin nuorten työttömyyden ja yleensäkin työttömyyden kehityksessä ei kesään mennessä tapahdu suuria muutoksia. Vuoden loppuun mennessä tilanne voi kohentua globaalien suhdanteiden vetoavulla. Ilman tällaista käännettä pitkäaikaistyöttömyys uhkaa jatkaa kasvuaan vuoden 2013 ajan.

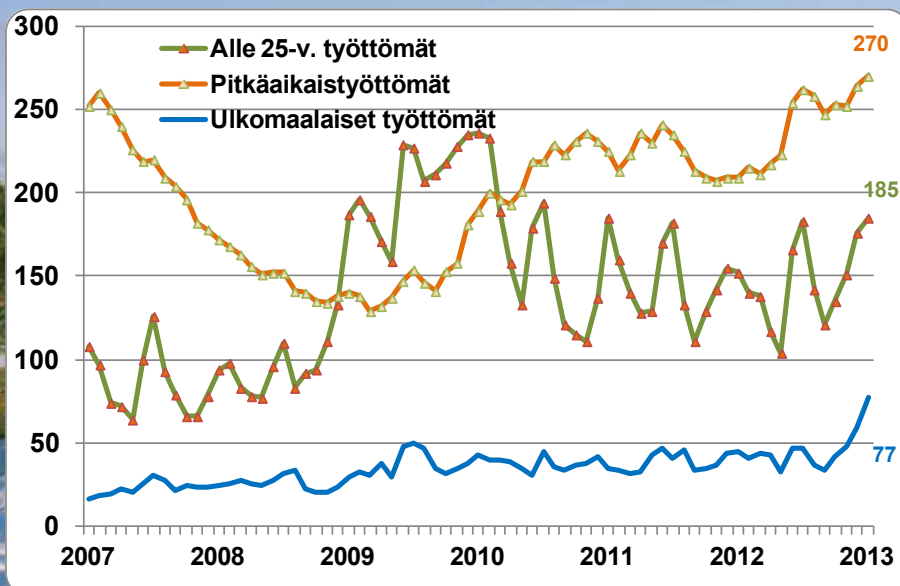
Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrän vakaa kasvu katkesi Loimaan seudulla vuonna 2008. Työvoiman kysynnän heikentyminen on tasaantunut suhdanekäänteen alkushokista niin että avointen paikkojen määrä supistui seudulla vähiten Varsinais-Suomessa vuoden 2009 aikana. Vastaavasti kysynnän kasvu on pohjatosketuksen jälkeen ollut verkkaisempaa kuin Varsinais-Suomessa keskimäärin. Silti työtilaisuuksia oli tarjolla Loimaalla vuonna 2011 runsaammin kuin vuonna 2008 ja kasvu on jatkui vielä vuoden 2012 alkupuolella. Syyskaudella työvoiman kysyntä lientyi myös Loimaalla, mutta lievemmin kuin muualla Varsinais-Suomessa.

Taantumisen jälkeen kasvu on ollut voimakasta ennestään vahvoilla hoitoaloilla, mutta myös teollisuudessa ja kaupan alalla kysyntä ylittää vuoden 2008 tason. Mainituilla aloilla lähiaikojen kehitysnäkymät ovat edelleen suotuisat.

Loimaalla kuten muillakin seuduilla ennakoitaan työvoimapulaa seuraavan 6 kuukauden aikana sosiaali- ja terveyspalveluissa, mutta myös yksittäisissä myynti-, opetus- ja taloushallintoalan tehtävissä. Erityisesti pulaa on sairaanhoitajista, lähihoitajista, lastentarhanopettajista ja lääkäreistä. Teollisuudessa pulaa ennakoitaan myös koneistajien, levyseppien ja hitsaajien tehtävissä.

Loimaan seutu: Työttömien määrä syrjäytymisuhan ryhmissä 2007-2013

Vakka-Suomi

Uusikaupunki, Laitila, Vehmaa, Pyhäranta,
Taivassalo, Kustavi

Vakka-Suomen seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 31 047 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 181 henkilöllä. Vuonna 2011 seutukunnassa oli 2 957 toimipaikkaa. Vuoden 2012 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 447.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

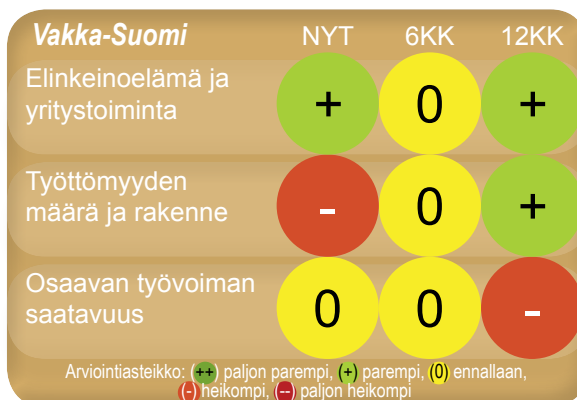
Vakka-Suomen vahvuutena on elinkeinorakenteen monipuolistuminen ja seudun yritysmyönteinen ilmapääpiiri sekä kehittämisaktiivisuus. Uusina osaamisaloina ovat nostamassa päätään mm. elintarvike- ja energia-alat perinteisen autonvalmistuksen ja muun metalliteollisuuden rinnalle. Alueen haasteena on vientiriippuvuus ja väkiluvun kehitys sekä osaavan työvoiman saatavuus uusien teollisten investointien tarpeisiin. Uusien investointien työvoimatarpeet riippuvat myös suoraan kysyntätekkijöiden muutoksista.

Yleinen tunnelma alueella

Alueella on käynnistymässä useita merkittäviä teollisia ja infrainvestointeja sekä tuotannon laajennuksia. Merkittäviä yt-neuvotteluja ei ole alueen yrityksissä käynnissä. Lisäksi rakentamisen suhdannetilanne on keskimääräistä parempi. Hyvät odotukset eivät kuitenkaan tarkoita, että tuotanto ja työllisyys kehittyisivät tällä hetkellä muita alueita suotuisammin, vaan positiiviset vaikutukset realisoituvat kuluvasta syksystä alkaen.

Elinkeinoelämän näkymät

Keskeisten toimialojen yleistilanne ja kehityssuunta on alueella edelleen positiivinen. Aloittaneiden yritysten määrä oli viime vuonna noin 5 % kasvussa edelliseen vuoteen verrattuna samalla kun lopettaneiden yritysten määrä oli noin 10 % laskussa. Vakka-Suomen yritys-kanta oli viime vuoden toisella neljänneksellä noin 2 600 yritystä, missä on 2,7 % lisäys edellisvuoteen nähden.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Valmet Automotive alkaa valmistaa kuluvan syksyn aikana Mercedes Benz A-sarjan mallia yli 100 000 kpl vuosina 2013-2016. Valmistuksen ansiosta tehtaalla lomautetut 300-400 henkilöä kutsutaan takaisin työhön kuluvan kevään ja kesän aikana ja myöhemmin on tarkoitus palkata satoja uusia työntekijöitä tuotantoon tuotantovolyymien kehityksestä riippuen. Kuluneiden ja niiden osien valmistus saa merkittävän lisäyksen uuden valmistussopimuksen myötä. Auto- tehtaan liiketoiminnasta huomattava osa on palveluliiketoimintaa.

Uudenkaupungin soijajalostamon ensimmäinen vaihe valmistuu kuluvan vuoden syksyllä. Jalostamolle on jo aikaisemmin rekrytoitu toimihenkilöitä ja nyt ollaan rekrytoimassa kymmeniä työntekijöitä koulutusta ja tehtaan koekäyttöä varten. Jalostamon kaupallinen ja tuotannollinen toiminta alkaa syyskuussa 2013. Jalostamon kylkiäisenä on arvioitu syntyvät jopa 150 työpaikkaa. Soijatehtaan kylkeen ollaan rakentamassa myös biovoimalaitosta.

Investointien kerrannaisvaikutuksista voidaan mainita, että autotehdas on ulkoistanut logistiikkatoimintonsa HUB logistics nimiselle yritykselle, johon rekrytoidaan osin vanhoina työntekijöinä 50 ja osin uusina noin 100 työntekijää. Lisäksi Uudenkaupungin satama-alueella valmistaudutaan soijatehtaan, auto- tehtaan ja lannoitetehtaan kasvaviin kuljetustarpeisiin mm. syväväylää ruoppaamalla, mihin valtio on myöntänyt 11 miljoonaa euroa. Satamainvestoinnit ovat suuruudeltaan noin 5 miljoonaa euroa.

Muiden keskeisten toimialojen näkymät ovat hyvät, mm. metallialalla on rekrytoiteja käynnissä, uusia tilauksia on saatu ja tehdaslaajennuksia otettu käyt-

töön. Laitilan lasiklusterissa, jossa tuotetaan erikoisajoneuvojen tuulilaseja, tuotantoa ollaan todennäköisesti keskittämässä Ylöjärven suljetulta tehtaalta Laitilaan, mikä lisää jonkin verran alan työpaikkoja. Myös alueen panimoteollisuus kasvaa nopeasti ja näkymät ovat positiiviset.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyyskehitys on viime vuosina ollut Vakka-Suomessa tasaisempaa kuin yleensä Varsinais-Suomessa. Työttömyyden kasvukausi jäi puoli vuotta lyhyemmäksi kuin esimerkiksi Turun ja Salon seuduilla. Käännöksen laskuun tapahtui keväällä 2010 lähes samanaikaisesti niin nuorten kuin muidenkin kohdalla. Valitettavasti pitkäaikaistyöttömyydenkin kohdalla muutossuunta vaihtui, mutta yhä jatkuvaksi kasvuksi.

Osin autotehtaan odotettua suppeamman toiminnan johdosta ensin yleinen työttömyys ja sitten nuorten työttömyys kääntyi keväällä 2012 uudelleen kasvuun, joka jatkuu yhä.

Tiedossa olevien rekrytointien ja lomautusten päättymisten johdosta on mahdollista, että työttömyys kääntyy laskuun kevään aikana. Positiivisen kehitysvireen myötä nuortenkin työttömyyden kasvu on taittumassa puolen vuoden kuluessa. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut jo yli kaksi vuotta, mutta näillä näkymin on mahdollista, että pitkäaikaistyöttömien määrä alkaa supistua vuoden 2013 kuluessa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

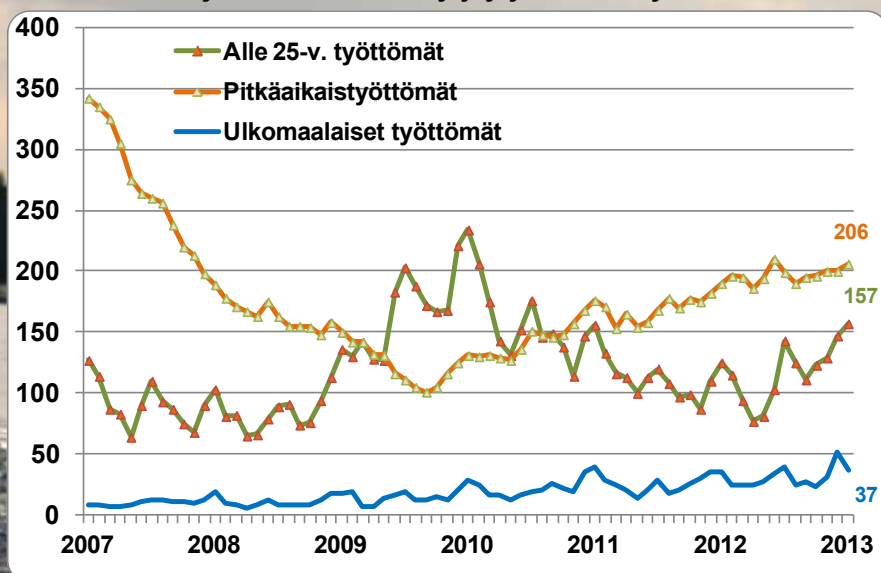
Taantumakautena Vakka-Suomessa työvoiman kysyntä kohdentui selvästi eri tavalla kuin muualla Varsinais-Suomessa. Se väheni poikkeuksellisen tasaisesti eri alojen kesken eikä se kohdistunut niin vahvasti teollisuuteen kuin muualla Varsinais-Suomessa.

Työvoiman kysyntä kääntyi vuonna 2010 Vakka-Suomessa maakunnan ripeimpään kasvuun. Kysynnän kasvu jatkui - vuodesta 2010 alkaen 2012 alkuun saakka - maakunnan nopeimpana ja se laajentui teollisuudesta useimmille aloille palveluihin. Kysyntä oli syksyyn 2012 saakka useimmilla aloilla normaalin vilkasta, syksyllä kysyntä väheni merkittävästi myös Vakka-Suomessa. Kysyntä väheni erityisesti teollisuudessa ja siihen läheisesti kytköksissä olevilla aloilla. Palvelualoilla supistuminen on ollut lievempää ja esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluissa kysyntä on pysynyt lähes edellisvuosien tasolla.

Rakennusalalla työtilaisuuksia on rakennusinvestointien aikana tavallista runsaammin tarjolla, mutta rakennushankkeiden valmistuttua on töitä tarjolla alkuun teollisuudessa ja kuljetuksissa, mutta vaikutus laajenee myöhemmin palvelusektorille.

Työvoimakapeikkoja on pääosin sosiaali- ja terveydenhoidon aloilla. Myös opettajista ja ravintolatyöntekijöistä arvioidaan syntyvän pulaa seuraavan 6 kk aikana. Teollisuuden osalta pulaa on kemiantekniikan insinööreistä sekä hieman pidemmällä aikavälillä mahdollisesti alueen teollisiin uusiin investointeihin kytkeytyvissä ammateissa.

Vakka-Suomi: Työttömien määrä syrjäytymisuhan ryhmissä 2007-2013

Turunmaan seutukunta

Kemiönsaari, Parainen

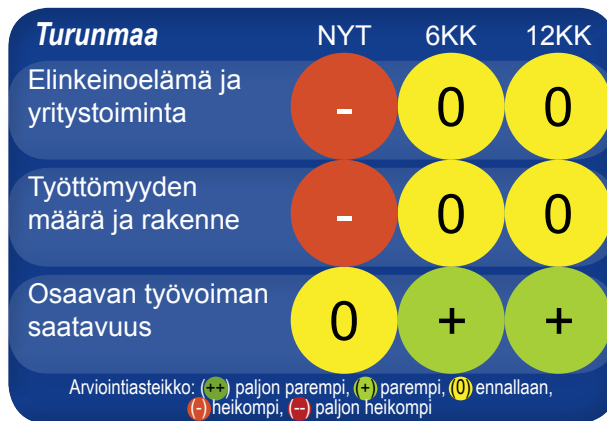
Turunmaan seutukunnassa asui vuoden 2012 lopussa 22 639 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 39 henkilöllä. Vuonna 2011 seutukunnassa oli 2 037 toimipaikkaa. Vuoden 2012 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,9 % ja työttömiä työnhakijoita oli 712.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena on monipuolinen elinkeinorakenne, pienyritysvaltainen joustava yrityskulttuuri, kaksikielisyys sekä monipuolinen matkailupalvelutarjonta. Haasteena Kemiönsaarten puolella on FNsteelistä syksyllä työttömäksi jääneiden uudelleen sijoittuminen. Myös logististen yhteyksien kehittäminen koetaan merkittävänä haasteena. Yhteydet Paraisilta Turkuun ovat hyvät, mutta saaristoon useiden lauttayhteyksien takana.

Yleinen tunnelma alueella

Turunmaa koostuu kahdesta erilaisesta kunnasta, Parainen ja Kemiönsaari, joissa suhdannetilanne ja näkymät eroavat toisistaan tällä hetkellä. Paraisilla tilanne on parempi, alueen rakennustuoteteollisuudessa tilanne on vakaa ja palveluissa kesäsesonki tulee vilkastumaan nykyisestä suhdannetilanteesta huolimatta. Molemmilla alueilla työttömyys on kasvanut, mutta Kemiönsaarella se on kaksinkertaistunut viime syksynä FNsteelin konkurssiin ajautumisen seurauksena, jolloin kunta nimettiin äkillisen rakennemuutoksen alueeksi. Eriyisesti Taalintehtaalla yrityksillä, mm. kaupan alalla, menee huonommin. Osa työnhakijoista odottaa edelleen jatkajaa FNsteelin valssaamolle.

Elinkeinoelämän näkymät

Paraisten puolella pääelinkeinot; eristemateriaalit ja ratkaisut, kalkkikivi- ja sementtituotteet, matkailupalvelut ja vapaa-ajan rakentaminen on kohtuullisessa tilanteessa. Eristepuolella tilanne on hyvä, muuten odotukset jatkokehityksestä ovat varovaisia, mikä näkyy investointien vähyytenä. Kemiönsaarella näkymät ovat heikommät ja haasteet suuremmat metalliteollisuuden rakennemuutoksen seurauksena.

Keskeisten toimialojen tilanne ja näkymät

Matkailupalveluihin ja turismiin satsataan molemmissa kunnissa huomattavasti ja strategia näyttää toimivalta. Veneiden huoltopalvelut on ala, missä uskotaan olevan kehitysmahdollisuuksia. Kemiönsaarella tuulivoima-ala ja muu kestävä kehityksen energiamuodot ovat kehityksen kohteena. Työllisyysvaikutuksia ei ole kuitenkaan lyhyellä aikajänteellä odotettavissa. Rakentaminen on ollut Kemiönsaarella tänä talvena hiljaisimmillaan ehkä 10-15 vuoteen. Kaupan ala on myös kärsinyt ostovoiman heikentymisestä, erityisesti Taalintehtaalla. Rakennustuoteteollisuuden tilanne on tois- taiseksi ollut hyvä, mutta rakentamisen suhdanteen odotetaan heikkenevän, mikä vaikuttaa myös tuotepuoleen. Kemiönsaaren metalliteollisuuden tilanne on haastava, tuottavuuden parantamiseksi alan yrityksissä tehdään erityistoimenpiteitä ja aiemmin FNsteeliä irtisanotuille tarjotaan ammatillista ja valmentavaa koulutusta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Turunmaalla on jo pitkään ollut maakunnan parhain työllisyystilanne työttömyysasteella mitattuna. Perinteisesti työttömyysaste ei ole seudun sisällä suuresti vaihdellut kuntien kesken. Vuosi 2012 merkitsi katkosta tähän piirteeseen sillä tilanne Kemiönsaarella poikkeaa vahvasti Paraisilla vallitsevasta tilanteesta. Vuoden 2008 käänteen jälkeen työttömien määrä kasvoi 2009 Turunmaalla voimakkaammin kuin lähiseuduilla, mutta sen jälkeen työttömyys supistui Turunmaalla vakaasti kevääseen 2012 saakka. Vuoden 2012 aikana Kemiönsaaren työttömyysaste on jo lähes kaksinkertaistunut suurimman työnantajan konkurssin työllisyysvaikutusten realisoiduttua. Työttömyysaste nousikin Kemiönsaarella 3,8 %-yksiköllä eli toiseksi rajuinta vauhtia Suomessa heti Salon jälkeen.

Työttömyyden kehitys on Turunmaalla seurannut maakunnan yleistä trendiä. Vuoden 2010 aikana alkanut koko työttömyyden ja nuorten työttömyyden väheneminen jatkui vuoden 2011 aikana. Jo edellisvuonna hidastunut nuorten ja yleisen työttömyyden supistuminen kääntyi kasvuksi keväällä ja kesällä 2012. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvutrendi pysyi pitkään voimakkaampana kuin lähiseuduilla, mutta pitkäaikais-työttömien määrä alkoi vähetä 2012 alkukuukausina. Vuoden 2012 kesän jälkeinen työttömyyden voimakas kasvu Kemiönsaarella heijastuu pitkäaikaistyöttömyyden kasvuna viimeistään tulevana kesänä. Näin senkin johdosta että yli 50 -vuotiaiden työttömyys on merkittävästi kasvanut. Työttömien määrän huippu on mahdollisesti saavutettu ja muutokset suuntaan tai toiseen jäävät pieniksi vuoden 2013 aikana.

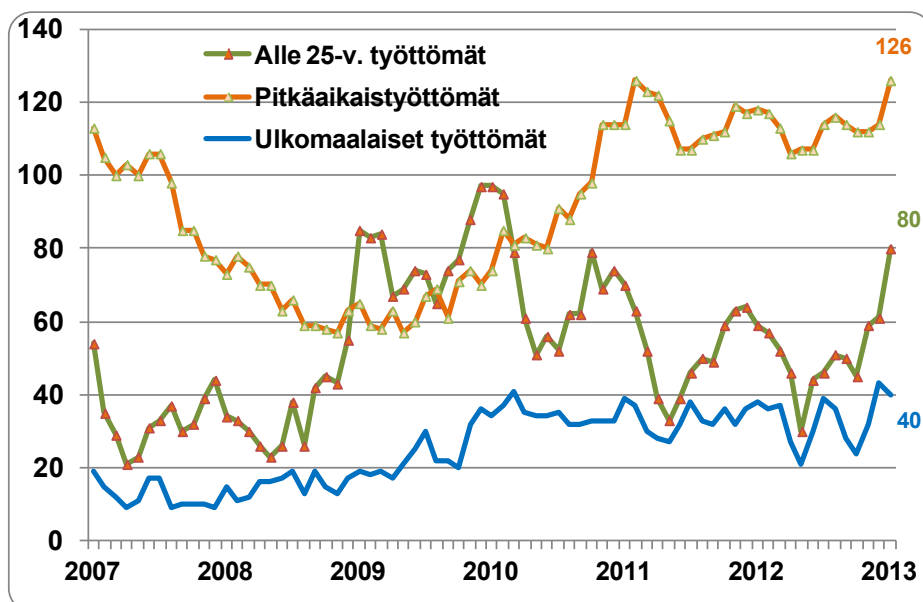
Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrä on kasvanut Turunmaalla 2000-luvulla vuotta 2005 lukuun ottamatta. Vuosi 2008 toi toisen poikkeuksen tähän yleiseen trendiin, sillä tuolloin vallinnutta rakennusalan suhdannetilannetta korosti syksyinen suhdannekäännö. Avointen työpaikkojen määrä supistui seudulla edelleen neljänneksellä vuonna 2009. Vuonna 2010 kysyntä kääntyi kasvuun ja uusia työtilaisuuksia oli tarjolla viidennes enemmän kuin vuotta aiemmin. Kysynnän kasvu jatkui vuonna 2011, mutta kasvu taittui (-20%) vuoden 2012 aikana. Erityisesti syyskaudella työvoiman kysyntä vaimeni yleisesti lähes puolella vuotta aiemmasta.

Sosiaali-terveysalalla työn kysyntä on edelleen vilkasta. Nykyisellään kysyntätilanne on muilla aloilla lähellä normaalia. Nähtäväksi jää kuinka suuren loven kysyntään Kemiönsaarella tapahtunut konkurssi aiheuttaa. Näillä näkymin Turunmaalla kysyntä ei ole kasvamassa seuraavan vuoden aikana.

Turunmaalla kuten muillakin seuduilla ennakoidaan työvoimapulaa seuraavan 6 kuukauden aikana sosiaali- ja terveyspalveluissa, mutta myös konepäällystöstä, ravintolatyöntekijöistä, opettajista, kirjanpitäjistä, maatalous- ja puutarhatyöntekijöistä sekä kivityöntekijöistä.

Turunmaa: Työttömien määrä syrjäytymisuhan ryhmissä 2007-2013

Lisätietoja

Jouko Nieminen

Kehittämispäällikkö

puh. 0295 022 769

Juha Pusila

Työmarkkina-analyttikko

puh. 0295 022 772

Petri Pihlavisto

Erikoissuunnittelija

puh. 0295 022 644

(etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi)

RAPORTEJA 39 | 2013
VARSINAIS-SUOMEN KEHITYSNÄKYMIÄ
KEVÄÄLLÄ 2013

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-776-4 (PDF)

ISSN-L 2242-2846
ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-776-4

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus